

İQTİSADI İSLAHATLARIN
TƏHLİLİ VƏ KOMMUNİKASIYA
MƏRKƏZİ

FEVRAL 2017

Baş redaktor

Dr. Vüsal Musayev

İqtisad Elmləri Doktoru
London Universiteti

www.vusalmusayev.com

dr.vusal.musayev@ereforms.org

AZƏRBAYCAN
İQTİSADI
İSLAHATLAR
İCMALI

TİCARƏT FESTİVALLARI

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 1 sentyabr tarixli 2295 nömrəli Sərəncamına əsasən, Azərbaycanda hər il Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi tərəfindən təşkil ediləcək ticarət festivalları keçiriləcəkdir. Buna müvafiq olaraq, ticarət festivalları dövründə ölkəmizə daha çox xarici turistin cəlb edilməsi, eləcə də turistlərin və yerli vətəndaşların ticarət festivallarına marağının artırılması məqsədilə festival dövründə pərakəndə satış zamanı bir sıra güzəştlərin, o cümlədən vergi güzəştlərinin verilməsi nəzərdə tutulur.

Sərəncama əsasən, ticarət festivalları dövründə Azərbaycan Respublikasının ərazisində alınmış istehsal, yaxud kommersiya məqsədləri üçün nəzərdə tutulmayan mallara görə ödənilmiş əlavə dəyər vergisi geri qaytarılacaqdır. Bu qayda vətəndaşlar və xarici turistlər də daxil olmaqla bütün fiziki şəxslərə şamil edilir. Qaydaya əsasən bir elektron vergi hesab-fakturası üzrə malların dəyəri (ƏDV ilə birlikdə) 100 manatdan çox olduğu halda əlavə dəyər vergisinin qaytarılması nəzərdə tutulur. Alınmış mallara görə ödənilmiş ƏDV həmin malların alındığı gün ərzində geri qaytarılır.

Bununla bağlı, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev "Ticarət festivalları dövründə fiziki şəxslər tərəfindən Azərbaycan Respublikasının ərazisində alınmış istehsal, yaxud kommersiya məqsədləri üçün nəzərdə tutulmayan mallara görə ödənilmiş əlavə dəyər vergisinin qaytarılması Qaydası"nı 20 fevral 2017-ci il tarixli Fərmanı ilə təsdiq etmişdir.

Ümumilikdə bu Qayda Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinin 165.4-cü maddəsinə uyğun olaraq, ticarət festivalları dövründə fiziki şəxslər tərəfindən istehsal, yaxud kommersiya məqsədləri üçün nəzərdə tutulmayan mallara görə ödənilmiş əlavə dəyər vergisinin (ƏDV) geri qaytarılması qaydasını tənzimləyir. Bu Qaydanın tələbləri, aşağıda göstərilən mallar istisna olmaqla, yalnız istehsal, yaxud kommersiya məqsədləri üçün nəzərdə tutulmayan və ticarət festivalları dövründə alınmış istehlak mallarına şamil edilir:

- aksizli mallar;
- ərzaq malları;
- dərman preparatları və tibbi ləvazimatlar;
- ölkə daxilində satışı ƏDV-dən azad edilən mallar;
- çərçivəyə salınmamış, emal edilməmiş və ya çeşidlənməmiş qiymətli daşlar;
- külçə şəklində qiymətli metallar;

- nəqliyyat vasitələri və onların ehtiyat hissələri.

Fərmana əsasən təsdiq olunmuş Qaydada fiziki şəxs, alıcı, satıcı, stiker, risk, risk qiymətləndirmə sistemi, ƏDV köşkü, müvəkkil bank, operator, vahid məlumat bazası və sair bu Qaydanın məqsədləri üçün istifadə olunan əsas anlayışlar kimi göstərilmişdir. Qaydada operator səlahiyyətlərinin Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyi tərəfindən həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur. Operatorun səlahiyyətlərinə aşağıdakılar aiddir:

1. bu Qayda ilə müəyyən edilmiş hallarda malların satışının rəsmiləşdirilməsi və ƏDV-nin qaytarılması işlərinin təşkili;

2. aşağıdakı tələblərə cavab verən proqram təminatının və vahid məlumat bazasının yaradılmasını və idarə edilməsinin təmin edilməsi:

- ticarət festivalları dövründə ƏDV-nin qaytarılması şərtlə alıcılara təqdim edilmiş mallar üzrə Elektron Vergi Hesab Faktura-nın (e-VHF) tərtib edilməsi, ştrix-kodla birlikdə çap edilməsi və həmin e-VHF-lər barədə məlumatların aidiyyəti üzrə ötürülməsi;

- alıcı tərəfindən ƏDV köşkündə təqdim edilən e-VHF-nin ştrix-kodu əsasında e-VHF-nin məlumatlarının eyniləşdirilməsi;

3. proqram təminatının daim işlək vəziyyətdə saxlanması və fasiləsiz fəaliyyətinin həyata keçirilməsi;

4. alınmış mallara görə ödənilmiş ƏDV-nin qaytarılmasının rəsmiləşdirilməsi məqsədilə ƏDV köşklərinin fəaliyyətini təşkil edilməsi və onların sayı, ünvanı və iş qrafikini Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi ilə razılaşdırmaqla, ticarət festivalı dövründə alınmış mallara görə ödənilmiş ƏDV həmin

malların alındığı gün ərzində qaytarılması imkanının təmin edilməsi;

5. ƏDV köşküdə risk qiymətləndirilməsinin nəticəsindən asılı olaraq mallara baxışın keçirilməsi;

6. Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi ilə birlikdə stikerin formasını və tətbiqi qaydasının müəyyən edilməsi.

Fərmanda Vergilər Nazirliyi tərəfindən həyata keçirilməsi tapşırılan məsələlərə Qaydada nəzərdə tutulan müvəkkil bankı (bankları) Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin rəyini nəzərə almaqla və Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası ilə razılaşdırmaqla on beş gün müddətində müəyyən etməsi, həmçinin ticarət festivalları dövründə fiziki şəxslər tərəfindən Azərbaycan ərazisində alınmış istehsal, yaxud kommersiya məqsədləri üçün nəzərdə tutulmayan mallara görə ödənilmiş ƏDV-nin qaytarılması sisteminin Azərbaycanda tətbiqi məqsədilə həmin Qaydada nəzərdə tutulan infrastrukturun, o cümlədən proqram təminatının və vahid elektron məlumat bazasının yaradılmasını, onun vergi orqanının və müvəkkil bankın (bankların) istifadəsində olan elektron informasiya sistemlərinə inteqrasiyasını ilk ticarət festivalından əvvəl vergi orqanlarının büdcədən kənar fondu hesabına təmin etməsi aiddir. Bundan başqa Vergilər Nazirliyinin qarşısında duran digər məsələlər kimi vahid elektron məlumat bazasında toplanan məlumatların təhlükəsizliyini və məlumat mübadiləsinin fasiləsizliyini təmin edilməsi, risklərin azaldılması və ƏDV-nin qaytarılması ilə bağlı prosedurların asanlaşdırılması məqsədilə malların fiziki yoxlanmasının bu Qaydanın tələblərinə uyğun olaraq risk qiymətləndirmə sistemi əsasında həyata keçirilməsi və Fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etməsi göstərilir.

Sözügedən Fərmanda Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi ilə Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyinin birlikdə görəcəyi işlər sırasına ticarət festivalları dövründə fiziki şəxslər tərəfindən Azərbaycan Respublikasının ərazisində alınmış istehsal, yaxud kommersiya məqsədləri üçün nəzərdə tutulmayan mallara görə ödənilmiş ƏDV-nin qaytarılması sisteminin Azərbaycan Respublikasında tətbiqi ilə bağlı təbliğat, təşviqat və məlumatlandırma tədbirlərini, o cümlədən kütləvi informasiya vasitələrində və sistemə qoşulacaq ticarət obyektlərində videoçarxların yayımlanmasını və Qaydada nəzərdə tutulan stikerin formasını və tətbiqi qaydasını müəyyən etməsi, həmçinin festivalların yüksək səviyyədə keçirilməsi məqsədi ilə Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin ticarət festivallarında ƏDV-nin qaytarılması prosesində iştirak edən əməkdaşlarına təlimlər keçilməsini və onların maarifləndirilməsi aiddir.

Fərmanda Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi aşağıdakı fəaliyyətlərin həyata keçirilməsini təmin edəcək:

1. ticarət festivalları dövründə alıcı tərəfindən ödənilmiş ƏDV-nin, bu Fərmanla təsdiq edilmiş Qaydanın tələblərinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin xətti ilə dövlət büdcəsinə daxil olan ƏDV üzrə faktiki mədaxilin həmin məbləğ həddində azaldılması hesabına geri qaytarılması;
2. Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyinin rəyini razılaşdırmaqla on beş gün müddətində təsdiq etməsi;
3. bu Qaydanın məqsədləri üçün müvəkkil banka avans şəklində köçürüləcək minimum məbləği iki ay müddətində müəyyən edib, həmin məbləğin ödənilməsi nəzərdə tutulmuş ardıcıl

qaydada olan tədbirlər vasitəsilə təmin etməsi. Bununla yanaşı Fərmanda bütün mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanlarının, aidiyyəti dövlət qurumlarının bu Fərmandan irəli gələn vəzifələrin icrası ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyinə, Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinə və digər səlahiyyətli dövlət qurumlarına köməklik göstərmələri öz əksini tapmışdır.

Qeyd etmək lazımdır ki, malların satışının rəsmiləşdirilməsi zamanı ticarət festivalı dövründə alıcı aldığı malların dəyərini ödəmək məqsədilə ödəniş nöqtəsinə yaxınlaşdıqda satıcı ondan ƏDV-nin qaytarılması hüququndan istifadə etmək barədə istəyinin olub-olmadığını dəqiqləşdirir. Alıcı ƏDV-nin qaytarılması hüququndan istifadə etmək istədikdə, satıcı ona bu Qaydanın tələbləri barədə ümumi məlumat verir.

Alıcı əcnəbi və ya vətəndaşlığı olmayan şəxs olduqda isə satıcı ona bu Qaydanın tələbləri ilə yanaşı, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 12 iyul tarixli 985 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər tərəfindən Azərbaycan Respublikasının ərazisində alınmış istehsal, yaxud kommersiya məqsədləri üçün nəzərdə tutulmayan mallara görə ödənilmiş əlavə dəyər vergisinin qaytarılması Qaydası"nın tələbləri barədə ümumi məlumat verir. Alıcı qismində iştirak edən əcnəbi və ya vətəndaşlığı olmayan şəxs seçiminə uyğun olaraq, aldığı mallara görə ödənilmiş ƏDV-nin bu Qaydanın tələbləri və ya "Əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər tərəfindən Azərbaycan Respublikasının ərazisində alınmış istehsal, yaxud kommersiya məqsədləri üçün nəzərdə tutulmayan mallara görə ödənilmiş əlavə dəyər vergisinin qaytarılması Qaydası"nın tələbləri çərçivəsində qaytarılmasını tələb edə bilər.

Qeyd edək ki, alıcı tərəfindən ƏDV-nin qaytarılması hüququndan istifadə etmək istəyi bildirildikdən sonra satıcı aşağıdakı məlumatları özündə əks etdirən, formasını Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin təsdiq etdiyi e-VHF-ni Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin İnternet Vergi İdarəsi portalında elektron vergi hesab-faktura sistemi vasitəsilə tərtib edir və həmin məlumatları real vaxt rejimində vahid məlumat bazasına ötürür:

- e-VHF-nin seriyası, nömrəsi və tarixi;
- satıcının adı, soyadı, təsərrüfat subyektinin ünvanı və VÖEN-i;
- alıcının adı və soyadı;
- alıcının şəxsiyyətini təsdiq edən sənədin seriyası və nömrəsi;
- alıcının vətəndaşı olduğu ölkənin adı (vətəndaşlığı olmayan şəxsin gəldiyi ölkənin adı);
- satılmış malın adı, miqdarı, vahidinin qiyməti və həmin qiymətin tərkibindəki ödənilmiş ƏDV-nin məbləği;
- həmin e-VHF üzrə alınmış mala görə ödənilmiş ƏDV-nin qaytarılacağı son tarix;
- alıcının bank kartının (və ya hesabının) rekvizitləri – alıcının istəyi əsasında;
- operatorun və müvəkkil bankın əlaqə məlumatları və rekvizitləri;
- satıcının təsərrüfat subyektinə ən yaxın ƏDV köşkünün ünvanı.

E-VHF ştrix-kod əks olunmaqla iki nüsxədə çap edilir və hər iki nüsxə alıcıya təqdim olunur. Belə ki, E-VHF satıcının imzası və mərkəzində bu əməliyyatların ƏDV-nin qaytarılması şərtlə həyata keçirildiyinə dair təsdiqedic qeyd olan möhürlə təsdiqlənməklə təqdim edilir.

Alıcı tərəfindən ticarət festivalı dövründə alınmış mallar üzrə ödənilmiş ƏDV-nin qaytarılması məqsədilə ƏDV köşkündə aşağıdakı ardıcılıqla tədbirlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur:

- alıcı mallara dair e-VHF-ni ƏDV köşkündə vergi orqanının əməkdaşına təqdim edir;
- e-VHF-nin məlumatları vergi orqanı tərəfindən vahid məlumat bazasında eyniləşdirildikdən sonra avtomatik risk qiymətləndirməsi aparılır;
- risk qiymətləndirməsinin nəticələri əsasında mallara vergi orqanının əməkdaşı tərəfindən baxılmalı olub-olmadığı proqram təminatı vasitəsilə açıqlanır. Mallara baxışın keçirilməsi tələb edildiyi halda alıcı həmin malları baxışın keçirilməsi məqsədilə vergi orqanının əməkdaşına təqdim edir. Vergi orqanının əməkdaşı təqdim edilmiş mallarla vahid məlumat bazasına daxil edilmiş məlumatların uyğunluğunu yoxlayır, yoxlamanın nəticələrinə uyğun olaraq, alıcıya qaytarılacaq ƏDV məbləği barədə alıcının təqdim etdiyi e-VHF-də təsdiq qeydi aparır, onu möhürlə təsdiq etməklə alıcıya təqdim edir və vahid məlumat bazasında e-VHF-ni təsdiq etməklə bu barədə məlumatı real vaxt rejimində müvəkkil banka ötürür;
- risk qiymətləndirməsinin nəticələri əsasında alıcıdan malları baxış üçün təqdim etmək tələb olunmadıqda, qaytarılacaq ƏDV-nin yekun məbləğini əks etdirən e-VHF vergi orqanının əməkdaşı tərəfindən möhürlə təsdiq olunur və bu barədə məlumatlar real vaxt rejimində müvəkkil banka ötürülür.

Alıcı ƏDV köşkündə yoxlamadan keçdikdən sonra müvəkkil bank vergi orqanı tərəfindən möhürlə təsdiq olunmuş e-VHF-yə əsasən, qaytarılmalı olan ƏDV məbləğini həmin malların alındığı gün ərzində milli valyutada nağd ödəniş və ya 10 iş günündən gec olmayaraq milli valyutada (əcnəbilərə və vətəndaşlığı olmayan şəxslərə münasibətdə isə milli və ya xarici valyutada) bank kartına (və ya hesabına)

köçürmə qaydasında qaytarır. Alıcının istəyinə uyğun olaraq ƏDV-nin qaytarılması bank kartına (və ya hesabına) köçürmə qaydasında həyata keçirildiyi təqdirdə, alıcı vergi orqanı tərəfindən təsdiqlənmiş, Qaydada nəzərdə tutulan alıcının bank kartının (və ya hesabının) rekvizit məlumatlarını əks etdirən e-VHF-nin bir nüsxəsini ƏDV köşkündə bu məqsəd üçün yaradılmış xüsusi qutuya atır. Alıcının bank kartının (və ya hesabının) rekvizit məlumatlarının əks olunduğu e-VHF-lər müvəkkil bank tərəfindən vahid məlumat bazasında təsdiq edilir və qaytarılmalı vəsait (xarici valyuta ekvivalenti müəyyən edilərkən, müvəkkil bankın ƏDV-nin qaytarıldığı tarixə müəyyən etdiyi məzənnə əsas götürülməklə), müvəkkil bank tərəfindən operatorun göstərdiyi xidmətlər üçün 20% və bank əməliyyatlarının aparılmasına görə xidmət haqları çıxılmaqla alıcının göstərdiyi bank kartına (və ya hesabına) köçürülür.

Müvəkkil bank ticarət festivalı dövründə Qaydaya əsasən qaytarılmış ƏDV məbləği barədə məlumatı həmin malların alındığı gün başa çatdıqdan sonra 5 iş günü müddətində Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyinə və Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinə təqdim edir. Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyi 5 iş günü müddətində bu barədə olan rəyini nəzərdə tutulmuş müddət başa çatdıqdan sonra Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyinə təqdim edir.

Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi isə Vergilər Nazirliyindən rəy daxil olduqdan sonra 3 iş günü müddətində həmin məbləğin müvəkkil banka köçürülməsini Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin xətti ilə dövlət büdcəsinə daxil olan ƏDV üzrə faktiki mədaxilin həmin məbləğ həddində azaldılması hesabına təmin edir.

Alıcı aldığı malı geri qaytardıqda, satıcı alıcıya təqdim etdiyi e-VHF-nin kağız daşıyıcıda olan nüsxələrini geri alır və elektron məlumat bazasında həmin e-VHF-ni ləğv etməklə müvafiq qeydlər aparır. Alıcı ƏDV-ni geri aldıqdan sonra malı qaytararsa, satıcı malın ƏDV-siz dəyərini alıcıya qaytarır.

/iqtisadiislahat

(+994)12 5213318

info@ereforms.org

Bakı şəhəri, Neftçilər pr. ,24

<http://iqtisadiislahat.org>

<http://ereforms.org>

<http://ecoreform.az>